

Fortfarande stora skillnader i bedömningar av nationella prov

När nationella prov rättas igen av en annan lärare blir elevens provbetyg många gånger ett annat. Det visar Skolinspektionens omrättning av nationella prov, som redovisas idag. Resultatet visar samma mönster som förra året.

– De nationella proven stöder inte likvärdig betygssättning, som är ett viktigt syfte med proven. Vill man att proven ska ha den betydelsen måste det ske viktiga förändringar. Det handlar om hur proven utformas, hur anvisningarna till lärarna ser ut men också att lärarna blir bättre på att rätta och att de samarbetar med andra skolor om rättningen, säger Ann-Marie Begler, generaldirektör Skolinspektionen.

Varje år genomför alla elever i årskurserna 3, 5 och 9 samt i gymnasieskolan nationella prov. Skolinspektionen har på regeringens uppdrag omrättat 35 000 prov från vårterminen 2010. Resultatet är i stort sett detsamma som vid förra årets omrättning. Båda omrättningarna visar att det finns omfattande skillnader mellan ursprungs rättarens och Skolinspektionens bedömningar. Som mest skiljer sig bedömningarna åt i nära hälften av de omrättade proven.

Resultatet redovisas idag i en rapport till regeringen.

Stort bedömningsutrymme – stora skillnader i bedömningar

Resultatet redovisas på delprovsnivå. Avvikelserna är störst för de delprov där eleven gett svar i form av längre fritext, till exempel när eleven har skrivit en uppsats, och där lärarens bedömningsutrymme är stort. Avvikelserna är minst för de delprov där svaret har karaktären av rätt-eller-fel. Det är även få avvikelser i proven för årskurserna 3 och 5.

Skillnaderna är störst i proven i årskurs 9 och i gymnasieskolan. I svenska/svenska som andraspråk på gymnasieskolan skiljer sig bedömningarna åt i 49 procent av de omrättade proven. I andra ämnen är det bara i några få procent av proven som bedömningarna skiljer sig åt. Det finns skillnader i bedömningar över hela betygsskalan, men vanligast när det gäller höga betyg.

Avvikelser åt båda håll – men mest åt det ena

Skolinspektionen har oftast bedömt att elevens prestation motsvarar ett lägre betyg än vad ursprungs rättaren bedömt. Även det omvända förekommer, men inte lika ofta.

Ingen värdering av rätt eller fel i rättningen

Skolinspektionen redovisar skillnader i bedömningarna men gör ingen värdering av om ursprungs rättarens bedömning är rätt eller fel.

Skolinspektionen rekommenderar

I rapporten till regeringen föreslår Skolinspektionen olika åtgärder för att främja likvärdig bedömning av elevernas prestationer på de nationella proven. Skolinspektionen är väl medveten om svårigheterna med att utforma och bedöma nationella prov. Åtgärderna ska därför inte ses som försök till enkla lösningar, utan som viktiga steg mot att öka likvärdigheten i bedömningarna.

Eftersom resultatet av denna omrättning visar lika stora skillnader som den förra är även Skolinspektionens rekommendationer desamma som sist.

- **Klargör och begränsa syftet med de nationella proven.**
Det är en besvärlig kombination att på ett konstruktivt och säkert sätt kunna följa upp i vilken mån kunskapsmålen nås på skolnivå, samtidigt som proven ska utgöra en grund för likvärdig bedömning och betygssättning.
- **Konstruera om proven.**
Om det viktigaste syftet med proven är att stödja likvärdigheten behöver de förändras så att de ger bättre förutsättningar för att göra likvärdiga bedömningar, oavsett vem som rättar.
- **Förenkla anvisningarna som rättande lärare har som stöd för sin bedömning.**
Anvisningarna är i dag omfattande och ibland svåra att förstå. De måste bli tydligare och anpassas så att utrymmet för tolkning minskar.
- **Kompetensutveckla lärare.**
Lärare som ska rätta nationella prov bör få fortbildning i bedömning för att skapa förutsättningar för en mer likvärdig bedömning.
- **Låt inte elevens identitet vara känd av den som rättar.**
Det behövs ett nytt rättningsförfarande där läraren inte påverkas i sin bedömning av sin relation till eleven eller av sin kunskap om elevens tidigare prestationer.

Läs mer och ladda ned rapporten

Skolinspektionens rapport, skillnader i bedömningar per ämne samt information om vilka skolor/kommuner som ingått i studien finns på www.skolinspektionen.se/omrattning

Fakta omrättning

- Omrättningen ska stödja en likvärdig bedömning och betygssättning av proven över landet.
- 34 895 nationella prov har omrättats. De är hämtade från 750 grundskolor och gymnasieskolor runt om i landet, fristående och kommunala. Proven genomfördes vårterminen 2010.
- Årskurserna 3, 5 och 9 samt gymnasieskolan ingår. Proven omfattar ämnena matematik, svenska, engelska och naturorienterade ämnen.
- Omrättningen har gjorts av cirka 200 kontrakterade lärare som har relevant lärarexamen och utbildning för att undervisa i det ämne och den årskurs som de rättat prov i.
- Inför omrättningen har ursprungsrättarens anteckningar tagits bort.
- Denna omrättning är den andra av totalt tre. Den första gjordes 2010 och nästa görs 2012.

För information

Arletta Plunkett,
statistiker,
08-586 083 54

Hampus Strömberg,
undervisningsråd,
08-586 080 54

Presskontakt

Carina Larsson,
pressekreterare,
08-586 082 50

Webbplats

www.skolinspektionen.se